

STUDIEDAG

MORTSEL– 24 MAART 2022

BISC

BELGIAN
INTELLIGENCE
STUDIES
CENTRE

‘IN DE HELFT MIJNER DAGEN ...’, SPIONNEN VAN MORTSEL.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog voelden talrijke Belgische burgers, mannen en vrouwen, van alle leeftijden en beroepsklassen, verontwaardigd door de bezetting van hun vaderland, zich geroepen om *‘iets’* te doen. Zij zouden uitgroeien tot een zeer bijzondere vorm van het Verzet. In totaal 18.716 erkende IAA, Inlichtingen- en Actieagenten, in 129 IAD, Inlichtingen- en Actiediensten (en Zendingen met parachutisten), actief zowel in bezet België als in andere landen. Zij werden aangestuurd door de Veiligheid van de Staat in ballingschap te Londen, in samenwerking met de Britse diensten MI5, MI6, MI9, SOE en PWE. Zij waren actief in: politieke, economische en militaire spionage; sabotage; psychologische oorlogsvoering en propaganda; ontsnappingslijnen; meteorologische inlichtingen; ondersteuning van onderduikers, werkweigeraars en Joden; ... Minstens 4.000 van hen werden gearresteerd en 1.815 vermoord (neergeschoten, onthoofd, omgekomen in concentratiekampen ...).

Meerdere burgers van Mortsel engageerden zich in dit inlichtingenwerk. Naar hun activiteiten werd zeer recent een sociaalhistorisch onderzoek uitgevoerd. Dit werd niet alleen gebaseerd op archiefonderzoek in België, maar aangevuld met bronnen o.m. uit *‘The National Archives’* (Kew, VK) en de *‘National Archives of Australia’*. De resultaten van dit onderzoek worden nu voor de eerste keer aan het publiek voorgesteld.

**Deze studiedag kwam tot stand in samenwerking met
RUSRA-KUIAD, Koninklijke Unie van de Inlichtingen- en Actiediensten.**

PROGRAMMA

Dagvoorzitter: Kathleen Van Acker (BISC).

08.30 – 09.00: *'Onthaal'* (en toewijzing plaatsen binnen de maatregelen COVID-19).

09.00 – 09.10: *'Opening studiedag'*.
Guy Rapaille (Voorzitter BISC).

09.10 – 10.10: *'De Inlichtingen- en Actieagenten, een bijzondere vorm van het Verzet tijdens WOII.'*
Robin Libert (RUSRA-KUIAD & BISC). Achterneef van twee IAA van de IAD *'Jean'*.

10.10 – 10.50: *'The RAF Special Duties Service. Supporting the Resistance.'*
RAF Group Captain Justin Fowler, Defense Attaché to Belgium and Luxembourg, British Embassy.

10.50 – 11.10: *'Koffiepauze'*.

11.10 - 11.20: *'De historische criminologie en het onderzoek naar de Inlichtingen- en Actieagenten.'*
Prof. Dr. Marc Cools (UGent & VUB, BISC & RUSRA-KUIAD).

11.20 – 11.40: *'Wetenschappelijk onderzoek naar de Inlichtingen- en Actiediensten.'*
Robin Liefferinckx (RUSRA-KUIAD & BISC). Achterkleinzoon van een IAA van de IAD *'Comète'*.

11.40 – 11.50: *'Sociaalhistorisch onderzoek naar de Inlichtingen- en Actieagenten.'*
Prof. Dr. Marnix Beyen (UAntwerpen, BISC).

11.50 – 12.50: *'“In de helft mijner dagen...” Een sociaalhistorische studie van de Inlichtingen- en Actieagenten van Mortsel.'*
Tibo Minsart (Historicus UAntwerpen, RUSRA-KUIAD).

12.50 – 13.00: *'Conclusies'* door Marc Cools.

13.00 – 13.15: *'Slotbeschouwing'* door Livia Moreau, Schepen van onderwijs, ruimtelijke ordening, stedenbouw en wooncode, juridische zaken van de Stad Mortsel. Kleindochter van een IAA van de IAD *'Socrates'*.

PLAATS

Mark Liebrecht Schouwburg - Heilig Kruisstraat 16 - 2640 Mortsel

Bereikbaarheid: **Auto**, er is parkeergelegenheid op 5 tot 10 minuten wandelafstand, rondom de Heilig Kruiskerk, de ondergrondse parking 'Stadsplein' (tegenover het stadhuis), of de parkings: 'Krijgsbaan' (150 plaatsen), 'Edegemsestraat', 'Oude God' (Mechelsesteenweg).

Openbaar vervoer.

Trein

'Station Mortsel-Oude God' op 10 minuten wandelafstand.

Tram 7 en 15 vanuit Antwerpen halte 'Gemeenteplein' en Tram 15 vanuit richting Lier (vanaf de P+R parking in Boechout) halte 'Gemeenteplein'.

Buslijnen 51, 52, 53, 90, 91, 92 (halte 'Gemeenteplein') of 140, 141 (halte 'Edegemsestraat – 't Parkske').

BISC - BESTUUR

Michaël Auwers (CegeSoma)

Marnix Beyen (UAntwerpen)

Chris Bombeke (ADIV/SGRS)

Marc Cools (UGent – VUB)

Emmanuel Debruyne (UCLouvain)

Vivianne Deckmyn (Commissie BIM)

Mathias Desmet (UGent)

Marc De Vijlder (POLBRU)

Eric Kalajzic (ERM/KMS)

Sophie Lavaux (BPS/BPV)

Robin Libert (VSSE)

Robin Liefferinckx (NCCN)

Thierry Piette (ERS/IVS)

Guy Rapaille (BISC)

Vincent Seron (ULiège)

Koen Sybens (IVS/ERS)

Kathleen Van Acker (ADIV/SGRS)

Matthias Van Hoey (OCAD/OCAM)

Karin Van Peteghem (UGent)

DOELPUBLIEK

Leden van inlichtingen- en veiligheidsdiensten, defensie, federale en lokale politiediensten, Belgische en Europese overheden, politieke beleidsmakers, NAVO, ambassades, academici, studenten, lokale historici en heemkundige kringen...

PRAKTISCHE INFORMATIE

Inschrijvingskosten:

Deelname: 30 Euro.

Deelname met Cahier Inlichtingenstudies (thema "Spionnen van Mortsel"): 55 Euro.

Deelname studenten: 10 Euro.

Deelname studenten met Cahier Inlichtingenstudies (thema "Spionnen van Mortsel"): 35 Euro.

Het boek *"Het Schaduwleger. Van clandestiniteit naar herinnering. L'Armée de l'ombre. De la clandestinité à la mémoire"* kan aan een gunstprijz van 40 Euro aangekocht worden (in de boekhandel 45 Euro) door storting op rekening BE76 0000 0725 5495 van asbl RUSRA-KUIAD vzw. Het boek wordt u dan overhandigd tijdens de studiedag.

Inschrijving:

De deelnemers dienen in te schrijven via de website:

<https://congresso.ugent.be/bisc-conference-032022/re23-bisc-2022-registration>

COVID-19:

Gelieve **dringend** in te schrijven. De beschikbare plaatsen worden chronologisch toegekend. Pas na ontvangst van uw betaling kunnen wij deze gereserveerde plaats effectief toewijzen. Betalen ter plaatse is **NIET** mogelijk. Bij **niet-betaling** kunnen wij **geen toegang** tot de zaal verlenen.

Taal: De lezingen zullen in het Nederlands en het Engels gegeven worden. Vraagstelling kan ook in het Frans.

CONTACT BISC

Indien U meer informatie wenst te verkrijgen aangaande onze BISC-studiedagen en publicaties, stuur dan een email aan: bisc.secretaris@gmail.com

BISC PUBLICATIES

BISC publiceert de reeks '*Cahiers Inlichtingenstudies. Cahiers d'Etudes du Renseignement*'. Hierin publiceren zowel praktijkmensen en academici die een wetenschappelijke belangstelling aan de dag leggen voor het ruime domein van de inlichtingenstudies. Er zijn reeds 10 nummers verschenen. Er worden artikels opgenomen in het Nederlands, Frans, Duits en Engels.

Er verschenen ook vier **boeken**:

Marc Cools, Koenraad Dassen, Robin Libert, Paul Ponsaers (eds.); *De Staatsveiligheid. Essays over 175 jaar Veiligheid van de Staat. La Sûreté. Essais sur les 175 ans de la Sûreté de l'Etat*. Brussel, 2005, 383p.

Roger Baron Coekelbergs, Marc Cools, Robin Libert, Veerle Pashley, Jaak Raes, David Stans, Renaat Vandecasteele (eds.); *Gedenkboek Inlichtings- en Actie Agenten. Livre-Mémorial Agents de Renseignement et d'Action. Gedenkbuch Nachrichten und Aktions Agenten. Memorial Volume Intelligence and Action Agents*. Antwerpen-Apeldoorn, 2015, 862p.

Marc Cools, Patrick Leroy, Robin Libert, Veerle Pashley, David Stans, Eddy Testelmans, Kathleen Van Acker (red.); *Classified. Honderd jaar Belgische Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst. Le centenaire du service de renseignement militaire et de sécurité belge*. Antwerpen/Apeldoorn, 2015, 673p.

Robin Liefferinckx, Emmanuel Debruyne, Robin Libert, Dirk Martin, Laurence van Ypersele, Marc Cools (eds.); *Het Schaduwleger. Van clandestiniteit naar herinnering. L'Armée de l'ombre. De la clandestinité à la mémoire*. Oud-Turnhout/'s-Hertogenbosch, 2020, 368p.

EERBETOON

Na de studiedag zullen de verantwoordelijken van BISC en RUSRA-KUIAD zich naar de Begraafplaats van 'Mortsel-Dorp' (Lepelstraat 1) begeven, om een bloemenhulde te brengen aan het **'Monument van de Weerstand'** en om de **graven van de Mortselse Inlichtingen- en Actieagenten** te groeten. Deelnemers aan de studiedag worden vriendelijk uitgenodigd om zich hierbij aan te sluiten.

Het draaiboek - met het verloop en de genomen veiligheidsmaatregelen - voor deze studiedag werd voorgelegd aan het **'covid events risk model'**. In deze periode van **COVID-19** pandemie vragen wij U nadrukkelijk om alle sanitaire instructies te volgen, alsook de richtlijnen die U ter plaatse desgevallend zal krijgen !

Uw CST (COVID Safe Ticket) dient aan de ingang voorgelegd te worden.